

แนวคิดและวิธีการระบุคลัสเตอร์การท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา*
Procedures and Ways to Specify Tourism Clusters in Songkhla Province

ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย^{1**}, ปิยะพงศ์ จันทร์ภาโส²

¹ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
เลขที่ 140 ถนนกาญจนวนิช หมู่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

² บริษัท ปตท. บริหารธุรกิจค้าปลีก จำกัด
เลขที่ 2/4 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุชนิดของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวและค้นหาวิธีการวิเคราะห์คลัสเตอร์การท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา โดยวิธีการศึกษาภาคสนาม เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 56 ราย หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา จำนวน 22 ราย และการใช้ข้อมูลของกิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวเสนอการวิเคราะห์โดยวิธีการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา ด้านสัญลักษณ์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม สถาบัน โครงสร้างพื้นฐาน จัดอันดับคะแนนลักษณะของแต่ละองค์ประกอบตามสัญลักษณ์การก่อตัวของคลัสเตอร์ ควบคู่ไปกับการหาค่าดัชนีในความเชี่ยวชาญการผลิตในภาพรวมของจังหวัดสงขลาต่อการผลิตในภาคได้ทั้งหมด สามารถระบุได้ว่าการก่อตัวคลัสเตอร์การท่องเที่ยวโดยมีมนุษย์ วิธีการนี้สามารถนำมาเอามาใช้แก้ปัญหาได้ระดับหนึ่งสำหรับการวิเคราะห์การก่อตัวของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เนื่องจากขาดข้อมูลสถิติไม่สามารถที่จะวิเคราะห์ความเชี่ยวชาญการผลิตในท้องถิ่นได้ การระบุความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่อธิบายด้านกลยุทธ์ความร่วมมือกันของภาคการผลิตที่เกี่ยวข้องและทำให้สนับสนุนภาคการบริการหลักการท่องเที่ยวของการสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในพื้นที่นำมาสู่การอธิบายการระบุคลัสเตอร์การท่องเที่ยวได้ในที่สุด

*บทความนี้เขียนขึ้นจากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การพัฒนาภาคการบริการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นศูนย์การท่องเที่ยวแนวคิดสตรีในจังหวัดสงขลา” ได้รับทุนวิจัยการสนับสนุน ปิงประมาณ พ.ศ. 2557 จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

****ผู้เขียนหลัก (รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ)**

คำสำคัญ

คลัสเตอร์การท่องเที่ยว ค่าดัชนีความเชี่ยวชาญการผลิตในท้องถิ่น

Abstract

The objective of this research was aimed to identify the types of tourism clusters, to analyze tourism cluster and a synergy between the tourism organizations in Songkhla. In present study, field data was collected using the interview with 56 tourism entrepreneurs; 22 local government agencies and educational institutions, as well as tourism operation information was adopted. The finding was presented by the tourism experts of Songkhla in term of symbols such as geographic, economic, social, institutional, and infrastructure, scores ranking for individual components by symbols, formed clusters, coupled with identifying the index for the manufacturing expertise in Songkhla and whole southern provinces. The results show that the tourism clusters are formed by human; which this approach can be taken to solve the problems to some degrees relating to the analysis of formation of Songkhla tourist clusters, because it lacks of statistical data for analysis of local manufacturing expertise. The identified member relationship within Songkhla tourism clusters is a strategy to explain the strategic cooperation among the concerned manufacturing sectors and the contribution to tourism service and tourism product development, eventually leading to the discussion to identify the tourism clusters.

Keywords

Tourism Cluster, Index of Local Productivity

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคให้มีความยั่งยืนต้องอาศัยนโยบายคลัสเตอร์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจนกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในตลาดโลก จากประสบการณ์ในต่างประเทศที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของนโยบายคลัสเตอร์ขึ้นอยู่กับกระบวนการระบุคลัสเตอร์ที่ถูกต้อง (Simonova & Ivanova, 2009) ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ หากนำนโยบายคลัสเตอร์มาใช้ในการพัฒนาในพื้นที่ ควรที่จะระบุคลัสเตอร์ในพื้นที่ แต่ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐในระดับภูมิภาคขาดความเข้าใจในขั้นตอนของการระบุคลัสเตอร์ เนื่องจากการนำเอาประสบการณ์จากต่างประเทศมาใช้กับเงื่อนไขสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยซึ่งมีความซับซ้อนส่งผลให้การระบุคลัสเตอร์เน้นไปที่ความได้เปรียบด้านนโยบายซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในภูมิภาคมากกว่าความร่วมมือระหว่างเจ้าภาพเศรษฐกิจ

วิธีการระบุคลัสเตอร์ในพื้นที่จึงกลายเป็นประเด็นสำคัญในการกิจของการวิจัยปัจจุบันเนื่องจากการวิเคราะห์หระเบียน วิธีการบ่งบอก การพัฒนารูปแบบการบูรณาการของคลัสเตอร์ และการประเมินผลระดับการพัฒนาของคลัสเตอร์ในพื้นที่ การประเมินผลตัวชี้วัดที่สำคัญของการพัฒนาของการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคที่ผ่านมายังมีการศึกษาด้านวรรณกรรมของประเทศน้อยมากจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการระบุคลัสเตอร์ทางเศรษฐกิจ และการตรวจสอบลักษณะของวิธีการที่นำเสนออันจะก่อให้เกิดแนวทางการศึกษาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในภูมิภาคต่อไป

ปัจจุบันนักวิชาการได้เสนอแนวคิดและวิธีการระบุคลัสเตอร์ 3 วิธีหลัก ดังนี้

1. การระบุตัวตนของคลัสเตอร์จากมุมมองของความสามารถในการแข่งขันด้วยข้อสมมติฐาน และการทดสอบข้อสมมติฐาน เช่น ระดับห่วงโซ่มูลค่าภายในภาคการผลิต การแข่งขันนวัตกรรมเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ของบริษัทในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ องค์ประกอบหลักของวิธีนี้ คือ การวิเคราะห์บริษัทขนาดใหญ่หรือการกระจุกตัวของธุรกิจที่คล้ายกัน การระบุห่วงโซ่ที่เกี่ยวข้องของบริษัทแนวตั้ง การแบ่งสถานประกอบการที่ประกันคลัสเตอร์ด้านทักษะเฉพาะเทคโนโลยี เงินทุนและโครงสร้างพื้นฐานในสมาชิกคลัสเตอร์ การค้นหานโยบายภาครัฐ โครงสร้างพื้นฐาน กฎหมายที่มีผลต่อสมาชิกคลัสเตอร์ (Porter, 2005) การกำหนดสัญลักษณ์หลักของคลัสเตอร์ที่มีศักยภาพมีดังนี้ เกิดการกระจุกตัวของสมาชิกคลัสเตอร์ในพื้นที่ที่ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์และเกิดการเปรียบเทียบการแข่งขันระหว่างภูมิภาค มีบริษัทชั้นนำที่นำไปสู่ความเข้มข้นที่เอื้อต่อการดึงดูดสถานประกอบการ การสนับสนุนผู้ประกอบการและให้บริการปฏิสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างเครือข่ายด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มีอัลกอริทึมที่นำเสนอเพื่อระบุตัวตนของคลัสเตอร์ที่ได้รับผลสำเร็จในด้านการเกิดของคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในภูมิภาค (Galiullina, Galimov & Shabanova, n.d) อย่างไรก็ตามวิธีการนี้เมื่อนำมาใช้มีข้อบกพร่องที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์คลัสเตอร์ที่มีศักยภาพของภูมิภาคเพื่อระบุแนวทางในการพัฒนาการแข่งขันหรือการรวมตัวกันของภูมิภาคอย่างยั่งยืน วัดจากความเชี่ยวชาญการผลิตด้านปริมาณและคุณภาพ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ การผลิตในท้องถิ่น สัมประสิทธิ์จีเอ็นซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจมหภาคด้านความแตกต่างของรายได้ของประชากรจากการเบี่ยงเบนของการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกันของประชากรในประเทศ (Lozovskij & Starodubceva, 2006) วิธีการนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์เชิงปริมาณในการแข่งขันอย่างยั่งยืน คือ การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของอุตสาหกรรมในภูมิภาคโดยใช้การคำนวณของตัวชี้วัดหลักที่สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงในการแข่งขันในภูมิภาคและศักยภาพในการจัดคลัสเตอร์ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์ของการผลิตต่อหัวและความเชี่ยวชาญการผลิตในท้องถิ่น (Ermishina, 2011)

ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์เชิงคุณภาพของคลัสเตอร์และองค์ประกอบของฐานทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับความสามารถในการแข่งขันของสถานประกอบการในภูมิภาคเพื่อระบุการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับการแข่งขันในภูมิภาคบนพื้นฐานของการประเมินจำนวนของเงื่อนไข เช่น ปัจจัยการผลิต อุปสงค์

สำหรับตลาดในประเทศ และซัพพลายเออร์การแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจต่อการก่อตัวของกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3: การวิเคราะห์คลัสเตอร์เพื่อกำหนดลักษณะของการดำเนินการควบคุมการแข่งขันของคลัสเตอร์ภูมิภาคจากมุมมองของสถาบัน สถานประกอบการที่มีศักยภาพเชิงกลยุทธ์ แรงจูงใจภายในคลัสเตอร์และการสนับสนุนความคิดริเริ่มคลัสเตอร์ ความสามารถในการแข่งขันของสมาชิกคลัสเตอร์ (Pechatkin & Gajmalova, 2006)

3. วิธีการระบุคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอยู่บนพื้นฐานของการประเมินทางเศรษฐกิจของการมีส่วนร่วมกันในฐานะสมาชิกของคลัสเตอร์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทและองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของคลัสเตอร์ การกำหนดระดับของการทำงานร่วมกันระหว่างคลัสเตอร์แบบเมตริกซ์ของปัจจัยการผลิต การอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตในอุตสาหกรรมเดียวกัน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของปัจจัยการผลิตในภาคการผลิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด สำหรับภาคการผลิตอุตสาหกรรมเดียวกันวิธีนี้เป็นที่น่าสนใจในแง่ของการอธิบายการทำงานร่วมกันระหว่างสถานประกอบการในคลัสเตอร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ-ผู้ขายแต่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของกระแสเงินสดและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กัน ใช้การคำนวณตัวชี้วัดที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหา ขาดการกำหนดเกณฑ์ที่แม่นยำเกี่ยวกับการเกิดคลัสเตอร์ สันนิษฐานว่าหากสัมประสิทธิ์การผลิตของท้องถิ่นมากกว่าหนึ่งจะบ่งชี้ถึงระดับความเข้มข้นที่สูงของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมของภูมิภาค เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์การผลิตของชาติและข้อมูลในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันด้านศักยภาพของผู้เข้าร่วมคลัสเตอร์ ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแลกเปลี่ยนความรู้ และทรัพยากรมนุษย์โดยให้ความสนใจเพียงการไหลของกระแสเงินอย่างเดียว ฉะนั้นหากนำมาใช้ในการศึกษาการท่องเที่ยวยังมีข้อจำกัดอย่างมาก (Nikolaeva, 2011)

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ให้ข้อสรุปว่า วิธีการศึกษาเชิงปริมาณยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขาดรายละเอียดในการประเมินค่าเชิงปริมาณของผู้ที่มีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมในคลัสเตอร์รวมทั้งขาดการคำนึงถึงลักษณะและระดับการทำงานร่วมกันของผู้เข้าร่วมในคลัสเตอร์ทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพนโยบายคลัสเตอร์ ดังนั้นการวิเคราะห์การระบุคลัสเตอร์ในพื้นที่นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า หากจะได้รับความที่สมบูรณ์ที่สุดของคลัสเตอร์จะต้องมีการใช้วิธีแบบบูรณาการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณนี้จะถูกใช้ในการระบุโครงสร้างอย่างเป็นทางการของคลัสเตอร์และวิธีการเชิงคุณภาพจะช่วยวิเคราะห์ค่าตัวเลขในเงื่อนไขของการก่อตัวของสมาชิกคลัสเตอร์และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในคลัสเตอร์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานปฏิบัติด้านนโยบายคลัสเตอร์ นอกจากนั้นต้องประเมินระดับของการพัฒนาของคลัสเตอร์ซึ่งทำหน้าที่สำหรับการจัดสรรงบประมาณ และเป็นเครื่องมือตรวจสอบเพื่อระบุการพัฒนาของคลัสเตอร์ (Bujanova & Dmitrieva, 2012) เนื่องจากมีความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของสมาชิกในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว

การศึกษาวิจัยคลัสเตอร์การท่องเที่ยวสามารถให้สัญลักษณ์ที่กำหนดความหมาย ดังนี้ (1) ความพร้อมของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่จากความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการ (2) ผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยวของคลัสเตอร์ การจำแนกแบบนี้ได้กำหนดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคการผลิตในความหมายของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยให้นำเสนอการนิยามคลัสเตอร์การท่องเที่ยว คือ กลยุทธ์ของเครือข่ายสถานประกอบการท่องเที่ยวที่ขึ้นกับปลายทางสถานที่ท่องเที่ยว มีสัญลักษณ์ เช่นการกระจุกตัวของสถานประกอบการทางภูมิศาสตร์ซึ่งกำหนดประเภทการท่องเที่ยว การทำงานร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ลักษณะทั่วไปทางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นเฉพาะในความเชี่ยวชาญด้านการผลิต การสร้างผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน ความเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งเป็นเสมือนเศรษฐกิจทรัพยากรเศรษฐกิจแก่ผู้บริโภค (Danilenko, 2008) เพื่อบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือ (1) การตอบสนองต่อความต้องการบริโภคของสังคมด้านการเดินทาง การพักผ่อน การฟื้นฟูสุขภาพและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ (2) เกิดภาคการผลิตและการบริการที่มีความสามารถในการแข่งขันส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชากรดีขึ้นและการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจด้านสันติภาพในภูมิภาคนั้น (Sozieva, 2009) การนิยามความหมายแบบนี้มีบทบาทอย่างมากในการนำมาวิเคราะห์การระบุดคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา เนื่องจากฐานข้อมูลสถิติสามารถวิเคราะห์เพียงแค่การใช้ค่าดัชนีความเชี่ยวชาญการผลิตในท้องถิ่นและความเชี่ยวชาญการผลิตบางประเภทของธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งไม่ครอบคลุมประกอบของการระบุดคลัสเตอร์ อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์คลัสเตอร์การท่องเที่ยวที่ผ่านมาในจังหวัดประเทศไทยแก้ไขโดยใช้การวิเคราะห์ 5 ปัจจัยซึ่งประกอบด้วย (1) เงื่อนไขการผลิต (2) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (3) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (4) บริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (5) ภาครัฐโดยจัดประชุมผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านความเข้มแข็งและโอกาสร่วมกันในตลาด (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2549) อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขาดรายละเอียดของการระบุดคลัสเตอร์ภูมิภาคการท่องเที่ยวด้านสัญลักษณ์ของพื้นที่สำหรับการก่อตัวคลัสเตอร์ซึ่งประกอบด้วยภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สถาบัน สังคม โครงสร้างพื้นฐานที่จะสามารถวิเคราะห์ด้านปริมาณและคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อระบุชนิดคลัสเตอร์การท่องเที่ยวและค้นหาวิธีการวิเคราะห์คลัสเตอร์การท่องเที่ยวในเงื่อนไขการนำมาปรับใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา) และวิเคราะห์ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยภาคสนามโดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความสามารถในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว ความร่วมมือกันและความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างภาคธุรกิจการท่องเที่ยว (โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร

บริษัทขนส่ง มัคคุเทศก์ บริษัทนำเที่ยว การโฆษณา ร้านขายของที่ระลึกและอื่น ๆ) หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รูปแบบการสนับสนุนการเป็นสมาชิกของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว การประเมินค่านโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการท่องเที่ยว การศึกษาคุณภาพของพนักงานและอื่น ๆ ในการก่อตัวของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ 1) ใช้เส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างเครือข่ายสถานประกอบการท่องเที่ยว โดยเส้นทางหลักสะเดา หาดใหญ่ เมืองสงขลา ประกอบด้วยบริษัททัวร์ จำนวน 24 บริษัท บริษัทขนส่ง จำนวน 8 บริษัทสถานที่อำนวยความสะดวกหรือสถานที่พัก จำนวน 12 แห่ง สำนักงานจัดจำหน่ายหรือจองตั๋ว จำนวน 12 แห่ง หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 17 แห่ง และสถาบันการศึกษา จำนวน 5 แห่งในจังหวัดสงขลาจากงานที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลา เดือนมิถุนายน – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 สานข้อมูลของกิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2556 เกี่ยวกับการระบุสถานที่ท่องเที่ยว การประเมินระดับของการมีส่วนร่วมในการให้บริการท่องเที่ยวจากสำนักงานการท่องเที่ยวและ 13 จังหวัดภาคใต้

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยายค่าเป็นร้อยละจากข้อมูลของกิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2556 เกี่ยวกับการระบุสถานที่ท่องเที่ยว การประเมินระดับการมีส่วนร่วมในการให้บริการท่องเที่ยว การประมาณการและคำนวณค่าดัชนีความเชี่ยวชาญการผลิตในท้องถิ่น คุณลักษณะของศักยภาพกระบวนการคลัสเตอร์ของการท่องเที่ยว ความเชี่ยวชาญในการผลิตของท้องถิ่น (สงขลา) และภาคใต้ทั้งหมดโดยรวมที่สามารถระบุว่ามีศักยภาพสูงสำหรับการจัดคลัสเตอร์ในด้านการบริการการท่องเที่ยวและใช้การประเมินค่าโดยผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา ด้านการระบุการดึงดูดการท่องเที่ยวของจังหวัดและกำหนดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านโดยจัดอันดับคะแนนลักษณะของแต่ละองค์ประกอบตามสัญลักษณ์การก่อตัวของคลัสเตอร์ของตัวเลขจาก 0.5 - 1 โดยกำหนดสัญลักษณ์จากความสำคัญอันดับหนึ่งและอันดับรองลงมา โดยตัวชี้วัดแบบบูรณาการที่ให้ผลด้านคุณภาพแปลเป็นเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หมายถึง 5 สัญลักษณ์ ของการก่อตัวคลัสเตอร์ซึ่งประกอบด้วยภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สถาบัน สังคม โครงสร้างพื้นฐานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสัญลักษณ์ของการกำหนดก่อตัวคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของจังหวัด

ผลการวิจัย

4.1 การระบุชนิดของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวและค้นหาวิธีการวิเคราะห์คลัสเตอร์การท่องเที่ยว

คลัสเตอร์การท่องเที่ยวตามความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันในภูมิภาคอาจจะมีหลายวิธี หากคลัสเตอร์การท่องเที่ยวที่มีการแข่งขันสูงในภูมิภาคจะมีแนวโน้มที่จะร่วมมือและร่วมกิจกรรมเอื้ออำนวย เช่นเดียวกับการร่วมมือของคลัสเตอร์กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการก่อตัวของคลัสเตอร์ในระดับภูมิภาคของการท่องเที่ยวถูกกำหนดโดยคุณสมบัติดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

สัญลักษณ์ของการก่อตัวคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในภูมิภาคของจังหวัดสงขลา

กลุ่ม สัญลักษณ์	สัญลักษณ์ประเภทที่ 1 (1คะแนน)		สัญลักษณ์ประเภทที่ 2 (0.5 คะแนน)	
	การจำแนกสัญลักษณ์	คะแนน	การจำแนกสัญลักษณ์	คะแนน
ภูมิศาสตร์	1) ท้องถิ่นและการกระจุกตัวของ สถานประกอบการท่องเที่ยว การเสนอตามแหล่งท่องเที่ยว	1	1) แสดงเกี่ยวกับน้ำหนักถึงอิทธิพลของ เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ของจังหวัด	0.5
	2) การแบ่งแยกแรงงานกัน ภายในการท่องเที่ยวของภูมิภาค	1	2) การพัฒนาหน้าที่การประกันการ ท่องเที่ยว	0.5
เศรษฐกิจ	1) การเพิ่มสัดส่วนการท่องเที่ยว ในโครงสร้างรายจ่ายการบริการ	1	1) การเป็นผู้นำในการให้บริการการ ท่องเที่ยว	0.5
	2) ความสัมพันธ์ในกิจกรรมการ ท่องเที่ยวภายในและ ต่างประเทศ	1	2) การก่อตัวของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และนวัตกรรมและการดึงดูดหุ้นส่วน	0
			3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและ เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่	0
			4) ความเข้าใจของปัจเจกในความสามารถ ในการแข่งขันในฐานะสมาชิกคลัสเตอร์	0
			5) การเพิ่มรายได้ในผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในจังหวัด	0.5
สังคม	1) การเติบโตของตัวเลขในการ จ้างงานภาคการบริการการ ท่องเที่ยว	1	1) ความเป็นไปได้ในการพักผ่อนที่ หลากหลายของประชากร	0.5
	2) การก่อตัวของตลาดแรงงาน ด้านการท่องเที่ยว	1		
	3) การสร้างมหาวิทยาลัยและ การเปิดคณะที่ศึกษาการบริการ และการท่องเที่ยว	1		

ตารางที่ 1

สัญลักษณ์ของการก่อตัวคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในภูมิภาคของจังหวัดสงขลา (ต่อ)

กลุ่ม สัญลักษณ์	สัญลักษณ์ประเภทที่ 1 (1คะแนน)		สัญลักษณ์ประเภทที่ 2 (0.5 คะแนน)	
	การจำแนกสัญลักษณ์	คะแนน	การจำแนกสัญลักษณ์	คะแนน
สถาบัน	1) การมีส่วนร่วมในการจัด นิทรรศการสินค้าและเทศกาล	1	1) การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐด้าน กิจกรรมและสถานประกอบการดำเนินการ วิจัยและพัฒนา	0.5
			2) การสร้างแบรนด์นวัตกรรม ท่องเที่ยวของภูมิภาค	0
			3) การเร่งให้เป็นศูนย์การท่องเที่ยว ภูมิภาคและต่างประเทศ	0.5
			4) การก่อตัวความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ด้านการท่องเที่ยว (การเงิน การประสานงานประชาสัมพันธ์ และการศึกษา)	0.5
โครงสร้าง พื้นฐาน	1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (สนามบิน ถนน เส้นทาง การท่องเที่ยวและอื่นๆ)	1	1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน วิศวกรรม สังคมและนิเวศน์	0.5

การวิเคราะห์กระบวนการของการก่อตัวของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา วิธีการให้คะแนน
ช่วยวิเคราะห์เชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่ 1 และ 2 สัญลักษณ์แรก
ของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาถูกกำหนดให้เป็นขอบเขตของการศึกษา สัญลักษณ์ที่สองจะ
บ่งชี้ถึงการกำหนดคลัสเตอร์รอง แต่ละคุณลักษณะหลัก คือ การประเมินที่มี 1 คะแนน สัญลักษณ์ 2
คิดเป็น 0.5 คะแนน จากนั้นรวมคะแนนบ่งบอกลักษณะขั้นตอนของการพัฒนาของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว
ในพื้นที่สอดคล้องกับการจำแนกประเภทของลักษณะทางพันธุกรรมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

รายละเอียดของของคลังสตอร์การท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาในสัญลักษณ์ทางพันธุกรรม

ระดับการพัฒนา	ลักษณะทั่วไป	จังหวัดสงขลา
ก่อนคลังสตอร์ (0-5 คะแนน)	การก่อตัวตลาดการท่องเที่ยวก่อให้เกิด สถานประกอบการท่องเที่ยว การให้บริการ ที่พัก อาหารและแหล่งบันเทิง	ธุรกิจการท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาในหลายทศวรรษ ที่ผ่านมาโดยมีนักท่องเที่ยวมากกว่า 5 ล้านคนต่อปี
การเกิดคลังสตอร์ (6-10 คะแนน)	เริ่มต้นความร่วมมือระหว่างบริษัทในกิจกรรม การท่องเที่ยว ส่งผลต่อหุ้นส่วนหรือคู่ค้ามี ความตระหนักมากยิ่งขึ้นในบทบาท ความสัมพันธ์ของคู่ค้าหรือหุ้นส่วน สำหรับการเร่งความสามารถในการแข่งขัน และการประกันการเอาตัวรอดในตลาด	ธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดมีสถานประกอบการ การท่องเที่ยวจำนวนมากกว่า 400 แห่งกับ จำนวนแรงงานมากกว่า 15,000 คน ในขั้นตอนนี้ การกระจายของขอบเขตโรงแรม แหล่งบันเทิง สถานที่พักผ่อนไม่เป็นดุลยภาพ (โรงแรมและ แหล่งบันเทิงมากกว่าร้อยละ 60 อยู่ใน อำเภอหาดใหญ่)
พัฒนาคลังสตอร์ (11-15 คะแนน)	เกิดความสัมพันธ์ภายในและต่างประเทศ ความสำเร็จของความร่วมมือในกิจกรรมของ การท่องเที่ยวนำไปสู่การเร่งของเศรษฐกิจ ภูมิภาค ผลที่เกิดขึ้นก่อตัวของหน่วยงานการ ประสานงานและการกระตุ้นการพัฒนา คลังสตอร์ต่อไปที่มีตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม	- เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างด้วยมือมนุษย์ อย่างกระเช้าลอยฟ้า ปางช้าง ตลาคอน้ำคลอง แห่ไอซ์โดม สนามวู้ชนาชาติและอื่นๆ การเพิ่มของจำนวนรีสอร์ท ตามแหล่งท่องเที่ยว ที่รับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและจากต่างประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าพักในอำเภอหาดใหญ่ อย่างที่ผ่านมา เกิดบริษัทผู้นำการท่องเที่ยว ของจังหวัด การเพิ่มจำนวนของหน่วยงานหรือ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการท่องเที่ยว สถาน ประกอบการให้ความสนใจในการร่วมมือกัน ในการรูปของสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว ของจังหวัดเพื่อกำหนดนโยบาย - การพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดสงขลา เป็นศูนย์การท่องเที่ยวในภูมิภาค การเปลี่ยน พื้นที่ในกิจกรรมการท่องเที่ยว การดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้นในหาดใหญ่ เมืองสงขลา สะเดา ในขณะที่คาบสมุทรสตอร์ ทะเลน้อยเป็นการท่องเที่ยวในรูปของ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนิเวศซึ่งเป็นกลยุทธ์ อย่างหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาหน่วยงาน ปกครองท้องถิ่นและสถานประกอบการอื่นๆ

การจำแนกประเภทของคลังเตอรืการท่องเที่ยวในภูมิภาค นอกจากลักษณะทางพันธุกรรมยังได้นำเสนอสัญลักษณ์ด้านหน้าที่ด้วย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ) และลักษณะลำดับชั้น (สะท้อนให้เห็นอันดับคลังเตอรืการท่องเที่ยวและบทบาทของคลังเตอรืในโครงสร้างของเศรษฐกิจการสันนาการ) คุณสมบัติการทำงานของคลังเตอรืการท่องเที่ยวในพื้นที่จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งทรัพยากรของการพัฒนาและองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมของคลังเตอรืการท่องเที่ยวในพื้นที่เกิดจากการรวมตัวของของคลังเตอรืการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา การปรากฏตัวของของคลังเตอรืมาจากปัจจัยและเงื่อนไขดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ปัจจัยการก่อตัวของคลังเตอรืการท่องเที่ยวของภูมิภาค

ปัจจัย		จังหวัดสงขลา
ทรัพยากร	สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น	ไอซ์โดม กระเช้าลอยฟ้าปางช้าง เขาตังถวน ตลาดน้ำคลองแห สนามวู้ชนนานาชาติ ตลาดกิมหยง และอื่นๆ
	วัตถุทางประวัติศาสตร์ ความทรงจำทางศิลปวัฒนธรรมและความเชื่อและตำนานการทำบุญสะเดาะเคราะห์	พระพุทธรูปมงคลมหาราช เจ้าแม่กวนอิม สถาปัตยกรรมแบบจีน ย่านเมืองเก่าสงขลา พระวัดมัทธมิมาวาสและอื่นๆ
	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	หาดใหญ่เมืองสงขลา
กิจกรรม	เอกลักษณ์ทักษะแรงงาน หัตถกรรมในพื้นที่เทศกาลของพื้นที่ (กินเจ อาหาร 2 ทะเลการแข่งขันกีฬาชายหาด)	คลังเตอรืการท่องเที่ยวข้อปั้งและอาหารหาดใหญ่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอนุรักษ์ในคาบสมุทรสงขลา พระคลังเตอรืกีฬาพื้นบ้านวู้ชนรัตนภูมิ บางกล้า ควนเนียง คลองหอยโข่งและการสะเดาะเคราะห์ตามเกจิอาจารย์ วัดดังต่างๆ (วัดอ่างทองวัดฉือฉาง วัดถาวราราม ศาลเจ้าพ่อเสือ)
	การวิจัยและการพัฒนาและการสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ	สมาคมสมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สมาคมโรงแรม หาดใหญ่-สงขลา
	กลยุทธ์การพัฒนา	พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวกับคลังเตอรื การท่องเที่ยวฝั่งอันดามันและการท่องเที่ยวระหว่างชายแดนอยู่ในฐานะตัวกลางในการเผยแพร่กิจกรรมหรือเทศกาลต่างๆ ที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามประวัติศาสตร์เมืองเก่า

ปัจจัยในกิจกรรม (ที่สร้างขึ้นเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์) ประกันการแข่งขันของกิจกรรม การท่องเที่ยวเนื่องจากเงื่อนไขการสร้างและดำเนินการในพื้นที่รวมถึงเทคโนโลยีความรู้และความรู้เฉพาะ ทักษะก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันหากพื้นที่ไม่มีปัจจัยทรัพยากร แต่สามารถสร้าง คลัสเตอร์บนพื้นฐานของปัจจัยกิจกรรมคลัสเตอร์การท่องเที่ยวภายในจังหวัดเกิดขึ้นอย่างอิสระขาดการมี ส่วนร่วมของภาครัฐ (ด้านการลงทุนด้วยกันของโครงการ)

จากการคำนวณดัชนีของโครงการด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2556 พบว่า ค่าดัชนีที่เกิดขึ้นต่ำกว่าเกณฑ์ (น้อยกว่า 0.4) แสดงให้เห็นว่าอัตราการเติบโตของโครงการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดสงขลามีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับภาคใต้ทั้งหมด การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างด้วยมนุษย์ใน จังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละ มากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นถึง การเติบโตประจำปีตามฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาปี พ.ศ. 2557 สถานที่แรกสำหรับการ เยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว คือ สวนสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 30 ของผู้เข้าชม สถานที่อันดับสอง คือ เขาตังกวน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของทั้งหมด โดยอัตราส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงกว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศ

กระบวนการสร้างและพัฒนาคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในภูมิภาคได้ชะลอตัวจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สถาบันภูมิศาสตร์ (รวมถึงระบบนิเวศน์ทางภูมิศาสตร์) และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ดังตารางที่ 4 ระบุปัจจัยที่จำกัด ที่นำไปสู่การคาดการณ์ของกระบวนการในการสร้างและพัฒนาคลัสเตอร์ท่องเที่ยว ในภูมิภาค ช่วยให้เลือกคลัสเตอร์ที่เกี่ยวข้อง (สอดคล้องกับรายละเอียดของภูมิภาค) ตำแหน่งของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงในการก่อตัวของคลัสเตอร์ (การดำเนินการที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็น)

ตารางที่ 4

ปัจจัยที่จำกัดการก่อตัวและการพัฒนาของการพัฒนาคลัสเตอร์ของจังหวัดสงขลา

กลุ่ม ปัจจัย	ปัจจัย	จังหวัดสงขลา
เศรษฐกิจ	การขาดความร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการ	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนา คลัสเตอร์ภูมิภาค
	การยอมรับว่ามีการแข่งขันอย่างรุนแรง	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนา คลัสเตอร์ภูมิภาค
	ขาดการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างประเภทกิจกรรม	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนา คลัสเตอร์ภูมิภาค
สถาบัน	เกิดการตื่นตัวทางธุรกิจและความไม่พอใจในการกำกับ หน้าที่ดูแลของภาครัฐ	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนา คลัสเตอร์ภูมิภาค

ตารางที่ 4

ปัจจัยที่จำกัดการก่อตัวและการพัฒนาของการพัฒนาคลัสเตอร์ของจังหวัดสงขลา (ต่อ)

กลุ่มปัจจัย	ปัจจัย	จังหวัดสงขลา
สถาบัน	กฎหมาย มาตรการต่างๆ ไม่มีเสถียรภาพ	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค
	ข้อบกพร่องของนโยบายในการลงทุน	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค
	ระบบวีซ่า	ไม่ปรากฏ
ภูมิศาสตร์	สถานภาพนิเวศน์ที่ไม่ดี	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค
	ขาดโอกาสในการพัฒนางานในพื้นที่ที่มีสถานะในการป้องกันพื้นที่ตามธรรมชาติ	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค
	ความแปลกแยกของการขนส่ง	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค
สังคม	ความไม่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น	ไม่ปรากฏ
โครงสร้างพื้นฐาน	ความด้อยพัฒนาในการท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานทางวิศวกรรม	ข้อจำกัดของการก่อตัวและพัฒนาคลัสเตอร์ภูมิภาค

4.2 วิเคราะห์ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภายในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา

ข้อมูลแสดงว่าสถานประกอบการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับบริษัทคู่ค้าในภูมิภาคจากการประเมินของเจ้าของสถานประกอบการท่องเที่ยว จำนวนกว่าร้อยละ 60 พิจารณาเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันในปลายทางสถานท่องเที่ยวเนื่องจากจังหวัดสงขลาติดชายแดนประเทศมาเลเซีย ความร่วมมือกันไม่ได้จำกัดภายในจังหวัดแต่รวมถึงประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย

จากการสัมภาษณ์พบว่าบริษัทได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือกัน ดังนี้

- 1) การยินยอมลดราคา คิดเป็นร้อยละ 28 การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหรือคุณภาพการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 52
- 2) การพิจารณาเงื่อนไขการชำระเงิน คิดเป็นร้อยละ 29 การเปลี่ยนแปลงบริษัทคู่ค้า คิดเป็นร้อยละมากกว่าร้อยละ 66
- 3) ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการสำหรับความร่วมมือที่ทำให้เกิดความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 58

4) การกำกับสถานการณ์ไม่ปกติทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 48

5) การเจรจาโน้มน้าวผลประโยชน์ในหน่วยงานราชการ (ล๊อบบี้) ในรูปของการแสดง ด้านวัฒนธรรมประเพณี การแสดงสินค้าของจังหวัด สถานภาพของการแข่งขันในธุรกิจการท่องเที่ยว ของจังหวัดมีระดับการแข่งขัน คิดเป็นร้อยละ 68

6) ความร่วมมือของสถาบันการศึกษากับธุรกิจการท่องเที่ยวพบว่า บัณฑิตสาขาการท่องเที่ยวให้การตอบสนองด้านความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 38

อย่างไรก็ตามความต้องการของสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 27 พิจารณาว่าผู้สำเร็จการศึกษา ควรมีการเตรียมความพร้อมในการให้ความร่วมมือ ผู้ร่วมงานบริษัทคิดเป็นร้อยละ 27 เห็นได้ว่าในจังหวัดสงขลา มีการกระจุกตัวของความสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษาน้อย ซึ่งการตอบสนองของพนักงาน ในระดับอาชีวศึกษาคิดเป็นร้อยละ 46 สถานประกอบการให้ความเห็นว่า พนักงานที่ทำงานยังขาดความรู้ ในด้านการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่สนับสนุน ภูมิศาสตร์ นิเวศเศรษฐกิจ ขาดทักษะหน้างาน ในขณะที่สถาบันการศึกษาประเมินคุณภาพบัณฑิตระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 78 ตัวแทนของสถาบันการศึกษา ให้ความเห็นว่า สถาบันการศึกษาสามารถตอบสนองต่อแรงงานในสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละมากกว่าร้อยละ 70 ตัวเลขดังกล่าวยืนยันว่าการพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจ และสถาบันการศึกษายังมีน้อยมาก

ผลของการสอบถามยืนยันว่าความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวและ สถาบันการศึกษาค่อนข้างกระจุกตัวในจังหวัด ทั้งสองฝ่ายได้ตระหนักว่ามีศักยภาพอย่างมากในการพัฒนา และสร้างความสัมพันธ์ที่ผลประโยชน์ร่วมกัน การทำงานร่วมกับหน่วยงานบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับจังหวัด (อบจ. เทศบาล อบต.) ส่วนประสิทธิภาพในด้านนโยบายภาครัฐพบว่า มีแนวทางใน การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ตัวแทนของสถานประกอบการให้คะแนนร้อยละ 72 สถาบันการศึกษา ร้อยละ 66 ด้านการทำงานของหน่วยงานดังกล่าวพบว่า หน่วยงานให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิด การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ การสร้างหรือลงทุนแหล่งท่องเที่ยวใหม่รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนด้านธุรกิจ ตามคำร้องขอของสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 76 ในด้านการดำเนินการความรับผิดชอบต่อของ การนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 63

ภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การพัฒนาจังหวัดสงขลาให้มีกิจกรรม การท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่างคิดเป็นร้อยละ 74 ส่วนในภาพรวมความร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการ การท่องเที่ยวและหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความอ่อนแอ เนื่องจากขาดการลงทุนร่วมกัน ในโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มาตรการการสนับสนุนของภาครัฐที่จำเป็นแก่ธุรกิจการท่องเที่ยว การร่วมมือกันในโครงการภาครัฐ การจัดตั้งการสนทนาโต้เถียงในการประสานความร่วมมือและการประชุมแก้ปัญหา การสร้างคณะกรรมการติดตามความคืบหน้าและการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์คิดเป็นร้อยละ 48 นอกจากนี้ยังต้องการให้มีหลักประกันและสนับสนุนในลักษณะของผู้ติดตามให้การสนับสนุนความมั่นใจ

ในการทำงานหรือแผนงานที่ได้ตกลงกันและให้ความสำคัญในนโยบายภาครัฐ โดยเพิ่มประสิทธิภาพในความร่วมมือกันเกี่ยวกับการสนับสนุนในการค้นหาข้อมูลให้มีการกระจายอย่างทั่วถึง ความร่วมมือกันในโครงการด้านการลงทุน การติดต่อหรืออำนวยความสะดวกในการติดต่อกับต่างประเทศ (ให้การสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว) การดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การช่วยเหลือในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนระบบการขนส่งที่รวดเร็วและปลอดภัยและอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 82 จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นยืนยันได้ว่าการเตรียมธุรกิจในการทำงานกับภาครัฐยังไม่มีกลยุทธ์ในการพัฒนาซึ่งการสนับสนุนที่ภาครัฐต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ คือ มาตรการในการสนับสนุนระยะยาวซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวและเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว สอดคล้องกับความเข้าใจความหมายของคลัสเตอร์โดยผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 57 และสถาบันการศึกษาจำนวนร้อยละ 64 เจ้าหน้าที่รัฐจำนวนร้อยละ 58 ต่างให้ความหมายไปที่การพัฒนาความร่วมมือแบบหลวมๆ ในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวตามแผนเฉพาะหน้าเป็นหลัก เช่น การจัดงานเทศกาล การกระตุ้นการท่องเที่ยวของจังหวัด การฝึกอบรมภาษาและอื่นๆ มากกว่าที่ให้ความสนใจในด้านประสิทธิภาพของความร่วมมือกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการศึกษาการระบุชนิดคลัสเตอร์การท่องเที่ยวและค้นหาวิธีการวิเคราะห์คลัสเตอร์ของการท่องเที่ยวในเงื่อนไขการนำมาปรับใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) พบว่า คลัสเตอร์การท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาเป็นคลัสเตอร์ที่เกิดขึ้นมาจากมีมนุษย์เป็นสำคัญ เขตเทศบาลขนาดใหญ่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับสูง การดำเนินการโดยหน่วยงานปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นตลาดคลองแห ไชยโคม กระเช้าลอยฟ้า และการลงทุนของภาคเอกชนด้านศูนย์การค้า ปางช้างและอื่นๆ ซึ่งเป็นความเข้มข้นระดับปานกลางในแง่ของแหล่งดึงดูดที่มนุษย์สร้างขึ้น มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเทศบาลพื้นที่อื่นๆ มีความโดดเด่นโดยตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ การประกันการเข้าถึง การขนส่ง แหล่งดึงดูดที่น่าสนใจ วัฒนธรรม การพักผ่อนหย่อนใจ

วิธีการวิเคราะห์ที่นำมาใช้เกณฑ์ตัวชี้วัดของการเปรียบเทียบระดับของแต่ละขั้นตอนการพัฒนาและวิธีการกำหนดโซน การพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยว อาศัยองค์ประกอบและการวิเคราะห์ข้อมูลหน้างานจากเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก โดยสะท้อนจากระดับการทำงานร่วมกันระหว่างคลัสเตอร์การท่องเที่ยวภายในประเทศ ระหว่างประเทศ การก่อตัวและการพัฒนาเป็นโซนกระทำ เติบโต การพัฒนาและเจริญ เพื่อกำหนดการดำเนินการของการก่อตัวและศักยภาพของแกนและชายขอบ (รอบนอก) คลัสเตอร์การท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ในจังหวัดสงขลา หากตรวจสอบสถานที่ดึงดูดการท่องเที่ยวจริงและและโครงสร้างพื้นฐาน สามารถระบุการดึงดูดท่องเที่ยวสอดคล้องกับวิธีการศึกษาคลัสเตอร์ภูมิภาค (Kropinova & Mitrofanova, 2011)

สภาพแวดล้อม ความสามารถในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การร่วมมือกัน ความสัมพันธ์ร่วมกันของการทำงานระหว่างภาคธุรกิจการท่องเที่ยว (โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร บริษัทขนส่ง มัคคุเทศก์

บริษัทนำเที่ยว การโฆษณา ร้านขายของที่ระลึกและอื่นๆ) หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ประกอบด้วยความร่วมมือในการทำงาน รูปแบบการสนับสนุนการเป็นสมาชิกของคลัสเตอร์การท่องเที่ยว การประเมินค่านโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการท่องเที่ยว การศึกษา คุณภาพของพนักงานและอื่น ๆ

ความสัมพันธ์มีลักษณะที่ยั่งยืนระหว่างเครือข่ายบริษัท ส่วนหนึ่งมาจากการสังกัดสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัด ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการระหว่างการกระจายสถานประกอบการที่ใกล้เคียงกันตามภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันด้านการให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยว การร่วมมือกับคู่แข่ง โดยแข่งขันในฐานะเป็นคู่แข่งด้านทรัพยากรและผู้บริโภคคนสุดท้าย หากสถานประกอบการร่วมมือต่อกันจะได้ผลประโยชน์ เพิ่มประสิทธิภาพในความสัมพันธ์ ความเข้าใจในความร่วมมือกันสามารถพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือกับคู่แข่งซึ่งสถานประกอบการใช้หรือเตรียมนำเอามาใช้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิต ความร่วมมือกันในการเสนอโครงการของงบประมาณจังหวัด ในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการแสดงสินค้าและการเพิ่มความเชี่ยวชาญของบุคลากร มีความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งก่อตัวมาจากความคิดทางธุรกิจก่อนจำหน่ายสินค้าไม่ว่าจะเป็นตลาดแบบเดิมหรือใหม่ (Biryukov, 2009)

ทั้งนี้ไม่พบข้อมูลที่แสดงถึงเทคโนโลยีในความร่วมมือของสถานประกอบการ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าภาพเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวในรูปแบบความร่วมมือของการสร้างการแข่งขันในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการก่อตัวของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของดัชนีความร่วมมือกันเชิงบวกมากกว่า (Kostyukova & Karpova, 2011) และเครือข่ายของสถานประกอบการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกันและให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งเดียว โดยรวมเทคโนโลยีในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหรืออุปสงค์ในภาคการผลิตเฉพาะกลุ่มการให้บริการ (Tarasenokm, 2011)

อย่างไรก็ตามการแข่งขันทำให้เกิดความร่วมมือที่จำกัด ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดี การจัดการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพอุปสงค์และการพัฒนาข้อเสนอโครงการการทำงานร่วมกันในโครงการ ใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันเกี่ยวกับสถานภาพอุปสงค์การจัดการ ประสบการณ์ที่ดี การร่วมมือกันในการรับนิสิตฝึกงานในสถานประกอบการในช่วงที่นิสิตเรียนรู้ระบบการทำงาน of สถานประกอบการ ซึ่งความได้เปรียบของวิธีการนี้เกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาความร่วมมือในด้านหลักสูตรการศึกษา และการเพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญของพนักงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลของสถานภาพอุปสงค์และความสำเร็จในประสบการณ์ที่ดีในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในหน่วยงานจึงกลายเป็นข้อจำกัด เนื่องจากประสบการณ์ที่ดีนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสถาบันการศึกษามีโจทย์วิจัยหน้างาน เพื่อพัฒนาร่วมกับสถานประกอบการและยังขาดการให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมด้านธุรกิจ

การท่องเที่ยวเพื่อหาความได้เปรียบร่วมกันของการกระจุกตัวของสถานประกอบการในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่สร้างสมความเชี่ยวชาญในการบริการโดยใช้ศักยภาพของพื้นที่และในการทำงานร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ องค์กรทางสังคมและความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐทำให้เกิดการบริการแก่นักท่องเที่ยว (Somko, 2013) ซึ่งวิธีการนี้ได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการระบุคลัสเตอร์ การท่องเที่ยวและช่วยคลี่คลายเจ้าภาพเศรษฐกิจในฐานะองค์ประกอบหลักของคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในภูมิภาค

สรุป

ผลของการศึกษาในการระบุคลัสเตอร์การท่องเที่ยวมีข้อจำกัดด้านสถิติของปัจจัยการผลิตและผลผลิต ขาดข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ กระแสเงินและการไหลของข้อมูลระหว่างสถานประกอบการได้เนื่องจากสถานประกอบการส่วนใหญ่ขาดการบันทึกข้อมูลทำให้ต้องใช้การวิเคราะห์โดยวิธีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา การจัดอันดับคะแนนลักษณะของแต่ละองค์ประกอบตามสัญลักษณ์การก่อตัวของคลัสเตอร์ ควบคู่ไปกับการหาค่าดัชนีในความเชี่ยวชาญการผลิตในภาพรวมของจังหวัดสงขลาต่อการผลิตในภาคได้ทั้งหมด ซึ่งสามารถระบุได้ว่า เกิดการก่อตัวคลัสเตอร์การท่องเที่ยวโดยมีมีมนุษย์ ปรากฏการแสดงสัญลักษณ์ของคลัสเตอร์ด้านการกระจุกตัวของสถานประกอบการในการให้บริการการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ วิธีการนี้สามารถนำมาเอามาใช้แก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งสำหรับการวิเคราะห์การก่อตัวของคลัสเตอร์ ด้วยการประเมินคะแนนตามสัญลักษณ์ เช่น ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม สถาบัน ในด้านโครงสร้างพื้นฐานของการระบุคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา การระบุความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา เป็นวิธีการหนึ่งที่อธิบายถึงกลยุทธ์ความร่วมมือของภาคการผลิตที่เกี่ยวข้องและการให้สนับสนุนของภาคการบริการหลักการท่องเที่ยวโดยสามารถตอบโต้ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ หากนำเอานวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเพื่อเสริมเพิ่มเติมจากวิธีเดิมที่นำมาใช้ อย่างไรก็ตามการระบุคลัสเตอร์ในอนาคตและการวิเคราะห์ข้อมูลของภาคธุรกิจหลักที่เกี่ยวข้อง ปฏิเสธไม่ได้ว่าควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและการรายงานการเงิน (กำไร ความมั่นคงทางการเงินและอื่นๆ) ซึ่งจะช่วยให้การวิเคราะห์การรวมตัวกันของคลัสเตอร์มีประสิทธิภาพมากกว่าการตรวจสอบระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

สถาบันคีนันแห่งเอเซีย (2549) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผนที่เครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster Mapping) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและการบริการ. เสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2559, จาก http://cm.nesdb.go.th/all_final_report.asp.

- Biryukov, A. V. (2009). **Premuhchestva Sovremennyh Innovacionnyh klastrov**. Retrieved March 4, 2016, from <http://www.morvesti.ru>.
- Bujanova, M. & Dmitrieva, L. (2012) The Evaluation of The Effectiveness of The Creation of Regional Innovation Clusters. **Journal of Volgograd State University. Series 3. Economics. Ecology** .2(21), 54-61.
- Danilenko, N. N. (2008). **Regional Tourist Resources: The Concept, The Impact of Tourism Development, Management Strategy**. Ljudvig: Irkutsk Univ BSUEL.
- Ermishina, A. V. (2001). **The Competitiveness of The Region: A Methodology for Evaluating the Potential of Clustering**. Retrieved May 14, 2014, from <http://www.citystrategy.leontief.ru>.
- Galiullina, G. ; Galimov, S. & Shabanova, L. (n.d.) **The Technique of Analyzing The Cluster of A Tourist Region**. Retrieved May 14, 2014, from <http://www.tisbi.ru/assets/Site/Science/~2014/tur.pdf>.
- Lozovskij, L. & Starodubceva, B. (2006). **Modern Dictionary of Economics**. (6th ed). M.: INFRA-M.
- Kostryukova, O. N. & Karpova, E. G. (2011). Methods of Identification of Tourist Cluster in the Regional Tourism. **Problems of Modern Economics**. 4 (40). Retrieved May 14, 2014, from <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3866>.
- Kropinova, E. G. & Mitrofanova, A.V. (2011). Regional'nyj Turisticheskij Klaster Kak Turistsko-Rekreacionnaya Sistema Regional'nogo Urovnya . **Regional'nye Issledovaniya**. 1, 40-46.
- Nikolaeva, I. S. (2011). **Formation of The Integrated Clusters as a Basis for Sustainable Development of The Region (Such as the Republic of Buryatia)**. The Abstract of Dissertation for The Degree of Candidate on Economic Sciences. Irkutsk.
- Pechatkin, V. V. & Gajmalova, S. M. (2006) Theoretical and Applied Aspects of the Information of Industrial Clusters in the Regions of Russia. **Industrial Policy in the Russian Federation**. 11, 27–33.
- Porter, M. (2005). **Competition: Translation from English Under ed. Preface of N. Makarov**. M.: Williams.
- Simonova, L. & Ivanova, S. (2009). The Competition of Region in Globalization Conditions: the Cluster Approach. **Bulletin of the Tyumen State University**. 4, 240- 246.
- Somko, M. L. (2013). Regional'nyj Potencial Klasterizacii: Cposoby Vyyavleniya i Metodika Ocenki . **Vestn. Altaj. Akad. Ehkonomiki i Prava**. 1, 11–13.
- Sozieva, Z. I. (2009). **Formation of Strategy of Cluster Development of Tourist and Recreational Complex in the Region (Such as the Republic of North Osetija-Alanija)**. The Abstract of Dissertation for The Degree of Candidate on Economic Sciences . Moscow.
- Tarasenok, A. I. (2011). **Geoeconomika Turizma: Ucheb. Posobie**. Minsk.: Novoe znanie; INFRA-M.